

Régen volt, hogy is volt...

2. rész

A honfoglalás hosszabb, éveket tartó folyamat volt. A 895-ös év csak a kezdetnek tekinthető. A Dunántúl meghódítása a 900-as évek elejére tehető. A magyar törzsek neveit Bórbanszületett Konstantin bizánci császár 950 körül született művéből ismerjük. Itt szerepel a magyar törzsszervezethez utolsóként csatlakozó Keszi törzs neve is, melynek jelentése töredék, esetleg egy korábbi nagyobb törzs maradvékára utal. Két krónikásunk a magyar törzsek elhelyezkedését az új hazában eltérő módon írják le. Anonymus szerint Árpád adományozta a törzseknek a területüket. Kézai Simon szerint a törzsfők szabadon választottak maguknak szállásterületet. Feltehető, hogy a honfoglalás menetét irányító Árpád fejedelem az egyes törzsek elhelyezkedését megszabta, de a törzsekben belül a nemzetségek maguk választhattak területet. Másik nézet szerint a honfoglalók seregei egyes törzsi csapatok lehettek, a népesség sem törzsenként telepedett le a 10. század elején. Ezért nagy a szóródása a Keszi törzsnévből eredő helyneveknek. A Kárpát-medencében 47 Keszi helynevet ismerünk. Valószínű védelmi célból telepítették környékünkre különböző törzsek harci csoportjait. Ezek közé tartozott (Buda) Keszi, (Buda)Jenő, Gyarmat(puszt), Tarján, Nyék. Megfigyelhetjük, hogy a Keszi helynevek fontos folyómenti átkelő helyek vagy hadi utak mentén helyezkednek el.

SIKLÓSI GYULA (1949–2017)

Régész, történész, a középkori Székesfehérvár kutatója. Székesfehérvár díszpolgára.

Lakóhelyeinek története és hagyományörzése legalább ennyire foglalkoztatta: Budakeszi, Körmen, majd Székesfehérvár igazi lokálpatriótaként ismerhette meg. 2014-ben a *Magyar Érdemrend lovagkeresztjével* tüntették ki.

Városunk nevét a hetedik honfoglaló törzsről kapta. A 45 éve megtalált 10. századi temető megdönthetetlen bizonyítéka annak, hogy Budakeszi története a magyar honfoglalással kezdődik. Településünk több mint 1000 éves múltra tekint vissza.

A bizonytalanság oka, hogy kevés írott forrás áll rendelkezésre ezekről a régmúlt időről. Egy korabeli temető azonban sok kérdésre választ ad. Különösen akkor, ha a sors kegye folytán pont egy régész építési telkén kerülnek elő az első csontok. 1976-ban a Barackos dűlőben frissen parcellázott területen, Siklósi Gyula házána alapozásakor bukkantak az első sírra. Azonnal értesítették az MTA Régészeti Intézetét és megkezdődött az ásatás. Négy év alatt 49 sírt sikerült feltárni. Sajnos a Felkeszi utcát a leletmentés idején aszfaltozták, így az útburkolat alatt még 10-15 sír lehet, és az utca másik oldalán is lehetnek továbbiak. A sírok száma megegyezik más hasonló temetőkben találtakal. Nem sorban helyezkednek el, hanem csoportosan, ami családi elrendeződésre utal. Jellemző az egész temetőre a pogány sírrítus, ezen belül a részleges lovastemetkezés. A sámánhit szerint a harcosok lovon jutnak el a nekik rendelt égi szintre. A ló koponyája, a négy lába és a bőre került a sírba, többi részét a rokonok a toron elfogyasztották. A sírok tájolása nyugati, azaz a halottak arccal a felkelő nap irányában fektettek. Sok fegyvert találtak: nyílvesszőket, tegezeket, valamint gazdagon díszített lószerszámokat. A fegyverek, a lószerszám igen jellemző volt a korabeli magyarságra, hiszen a harc és a vadászat mindennapjaik része volt. A temető közepén volt egy ékszerrel gazdagon ellátott sír, egy 40 év körüli nő nyughelye. A közösség katonai vezetőjének felesége lehetett, aki férje távollétében helyettese is volt a félnomád népek szokása szerint. Az egyik női sírban két átfúrt ezüstpénzt találtak Otto rex felirattal. I. Ottó 936 és 962 között királyként uralkodott, ezután lett német-római császár. Az érméket egy harcos hoz-

Honfoglalás-emlékmű a feltárt temető közelében

hatta kedvesének a nyugati hadjáratokból, ezzel segítve a 20. századi régészeket a temető pontos korának meghatározásában. A 10. század első felében, vagy annak derekán élhettek itt. A temető alatt lehetett a szállásterületük. Honfoglaló magyarok voltak vagy azok közvetlen utódai. Keszi alapításának ideje tehát egész pontosan behatárolható. A temető alatt nem messze egy Árpád-kori kis templom eddig még feltáratlan romjai rejtőznek. Megkeresztelkedésük után nyilván oda temetkeztek. A temető és a templom bizonyossága szerint a Keszi törzsbeliek letelepülése után itt folyamatosan magyar falu lehetett, melyről a középkorban már írott források is tanúskodnak. A temetőről még sok izgalmas részlet és következtetés olvasható a *Budakeszi évszázadai* című monográfiában.

Siklósi Gyula és Darkó Jenő tanulmányai alapján összeállította
Ádám Éva